

Konstruktivisté, malíři, sochaři i grafikové pocítili a poznali, že v dnešní době, v níž vře hluboký zápas, třídní vojna světů, nemá umění, slabošská dekorace, dosti síly, aby modelovalo a utvářelo život. Od pomyslné, ozdobnické krásy přešli k tvorbě utilitárních hodnot. Mystickou estetiku zaměnili za estetiku utilitární a industriální. Základním problémem stal se *problém vztahu mezi estetickou a průmyslovou tvorbou*: v umělcích probudila se s konstruktivismem touha mít účast na vytváření nových forem života. Vyšli demonstrativně ven do ulic. Věnovali se formové výpravě lidových slavností, projektům úředních budov a participovali při výrobě předmětů denní potřeby, nábytku, skla, porcelánu apod. Pochopili nutnost nezdobit takové výrobky elementy vypůjčenými z „umění“, ale zúčastnit se organicky jejich fabrikace: *vyrábět, a ne aplikovat a zdobit!* V tomto pyšném snu o *industrializaci umění* bylo mnoho naděje v novou budoucnost estetické tvorby a trochu romantiky, byť romantiky naruby. Malíři vyzbrojení zastaralým řemeslným náčiním, středověkými nástroji, zmatení bludní rytíři palety a štětce, rydla či dláta, stanuli užaslí tváří v tvář konstruktivismu a moderní technice, zákonům leštěné oceli, normalizace a ekonomizace, udivení exaktní řečí strojů, tak odlišnou od nedochůdného umělecko-řemeslného blábolení. Noví umělci musí být především lidmi nové kultury a civilizace — ne kultury umělecko-

průmyslové, dekorující a aplikující, nýbrž lidmi civilizace stroje, tvůrčí a výrobní. Konstruktivismus je definitivním překonáním Ruskina a Morrise, ideologů manufaktury a apoštolů středověku, kteří, snílkové a utopisti, byli rozdraceni technickou kulturou a vítězným rozmachem průmyslu.

Konstruktivismus je vyznáním nové sovětské architektury: a nejen to, je vyznáním celé sovětské moderny; jeho metody uplatňují se v umění polygrafickém stejně jako filmovém a divadelním. Konstruktivismus zrodil se z kolektivní práce ruských moderních autorů po bolševické revoluci, vznikl jako směr a názor v sovětském Rusku, je zřejmě inspirován duchem této revoluce, duchem socialistické výstavby, duchem nové epochy v dějinách lidské myšlenky, práce a civilizace. V soulase s vývojem socialistické práce a organizace rozvinul sv z prvotního uměleckého ismu v *metodiku veškeré věcné, účelné, sociálně regulované tvořivé práce*, osvobozené od vykořisťování a neproduktivní přítěže; je zkrátka směrnicí moderní tvorby, způsobem myšlení dialekticky materialistického a funkcionálního. Vliv konstruktivismu proniká mohutně na západ do všech intelektuálních středisek Evropy. Konstruktivismem stává se ruské moderní umění (slova umění používám zde jen z nedostatku vhodnějšího pojmenování) jako celek faktem prvořadě mezinárodní kulturní důležitosti, kdežto dříve, kromě prací hrstky jednotlivců, žijících ostatně většinou v cizině, daleko od bývalého carského Ruska, bylo uměním celkem druhořadého a provinciálního významu. Všecka významná fakta moderní ruské kultury byla vykonána v SSSR, nikoliv v kontrarevoluční emigraci — a není zajisté dějinnou náhodou, že obrovský rozmach ruské kulturní práce datuje se od Říjnové revoluce 1917! Konstruktivismus bývá někdy chápán jako sloh inženýrské a technické architektury a zapomíná se na jeho sociální a ideové pozadí. Proto je třeba opakovat, že konstruktivismus, totiž ten ryzí a autentický konstruktivismus, jenž je dílem a vyznáním sovětské moderny, není jen výtvarnická či architektonická doktrína, nýbrž cosi širšího: *názor, metoda a způsob myšlení funkcionálního a mate-*

rialistického, metodika práce platná pro všechny obory tvorby od průmyslové výroby přes organizaci společnosti až po organizaci a systematizaci myšlenky čili filosofii, která definitivně vyvrací všechny idealismy a individualismy a je v naprosté shodě s myšlenkovými způsoby marxismu a postuláty leninismu. Konstruktivismus byl přece proklamován v prostředí a ve společnosti, která po vítězné revoluci počala se konstituovat a organizovat podle principů a zákonů daných těmito myšlenkovými systémy a teoriemi.

Nejkrásnějším vítězstvím konstruktivismu není ta či ona vynikající architektura, ale celá vzestupná linie sovětské produkce průmyslové, zemědělské i intelektuální, růst a zdraví nového společenského útvaru, úspěch nové socialistické společenské práce, zvyšování životní úrovně proletariátu a snížení pracovní doby na sedm hodin denně: největším úspěchem konstruktivismu je fakt, že SSSR stane se záhy, díky usilovné konstruktivní práci, zemí svým významem daleko převyšující Ameriku, ovšem s tím rozdílem, že rozvoj socialistického státu znamená současně i stoupání životní úrovně pracujícího lidu, kdežto v USA těží z rozvoje jen hrstka kapitalistů a bankéřů. A tak SSSR je vlastí proletariátu celého světa, proletariátu, který jinde nemá vlastní; rudý prapor, který vlaje z paláce v Kremlu, je praporem světového proletariátu, jenž je povinen stát na stráži a bránit i podporovat obrovskou práci výstavby socialismu, gigantickou *konstrukci nového života* na zemi, mírumilovný rozmach k lepší budoucnosti.

(ReD 1, č. 2, listopad 1927)

Mluví-li dnes o generačních trampotách, chci být upřímný. Neboť jednou musí už přijít doba, kdy budeme *o sobě* mluvit střízlivě, věcně a spravedlivě. Inkubační perioda, období generační horečky, doba organizační solidarity už dávno minula. V době, kdy se generace projevovala manifesty, byla nutná kázeň, solidarita, jednota. Dnes, kdy zvětšelé cáry manifestů pozorujeme s melancholickým úsměvem, jenž povídá: „To bylo —“, je třeba jediné věci: *kritičnosti a objektivity*.

Mluvil jsem o inkubačním údobí generace. Trvalo — je nutno poctivě doznat — velmi dlouho. Generace, jež přišla do všeobecné kulturní bezradnosti poválečné jako dlouho čekáný spasitel, mohla si dovolit sát co nejdelší dobu nové živiny z celého světa. Pohrdla kdejakou starší českou kulturní souvislostí a sála ze světa dychtivě a nenasytně. Byla žíznivou buňkou, která přijímala, apercipovala, chutnala, pila. To konečně dělala každá generace. Ta poválečná generace však to přeháněla. Do hlavy mladých lidí tekl dnes expresionismus, zítra francouzský humanismus, dnes hillerovský aktivismus a zítra pasivní dadaistický nihilismus — a všecko se tu mísilo bez ladu a skladu. Generace skákala sportovními poskoky z brázdy do brázdy, z extrému do extrému. Pořád hledala, pořád cosi objevovala, pořád kamsi spěchala, ale byl to shon v bludném kruhu. Přes veškerou sebevědomost měla generace v jádře pocit čehosi nedostačujícího a *bezradného*. Přese